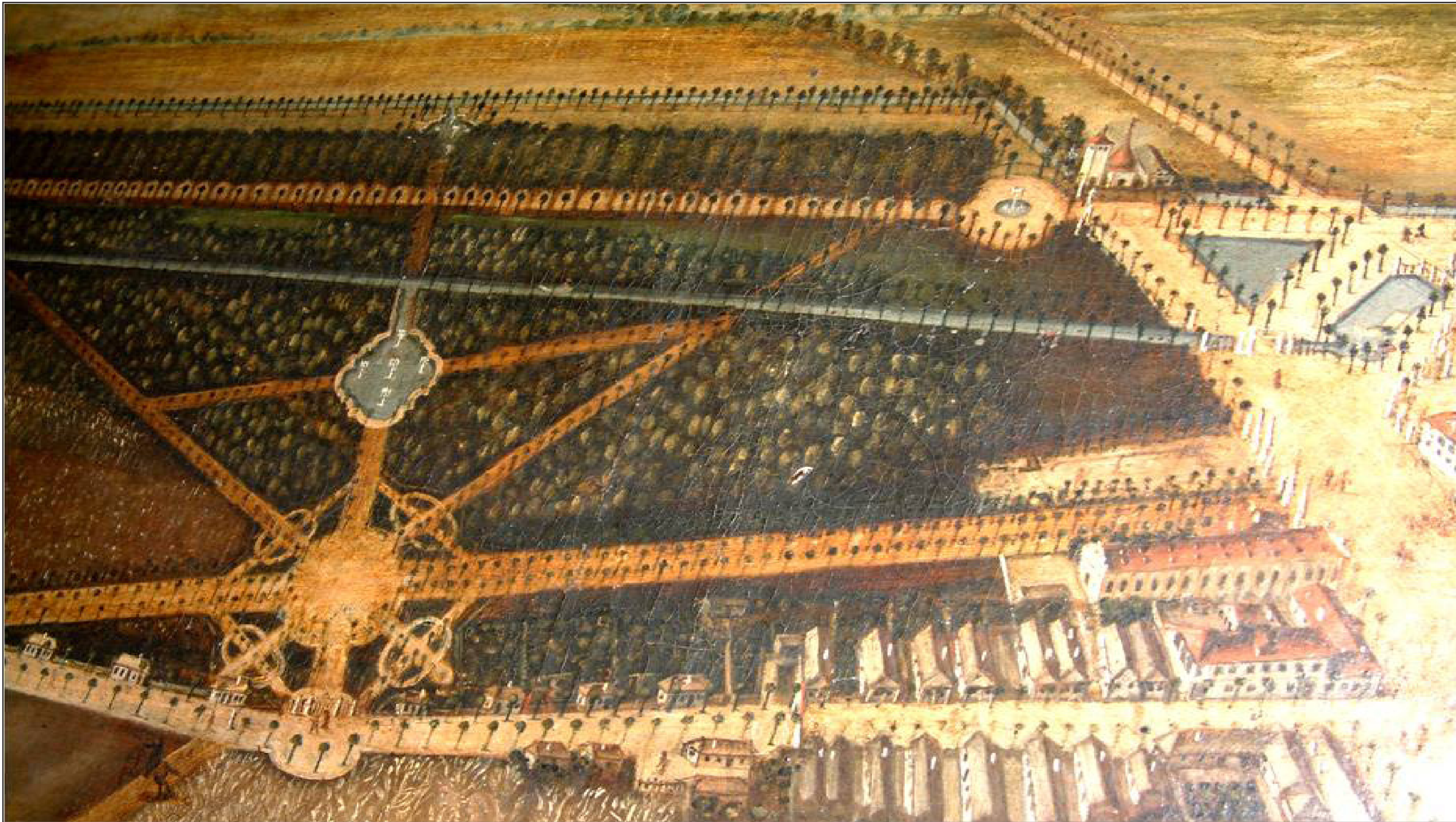

Identifikace kulturních funkcí lesních porostů

Kačina - bývalé panství hrabat Chotků - národní kulturní památka

Část A - Novodvorská bažantnice - ranně barokní základ okrasného statku Kačina na panství Nové Dvory
Přehled vývoje komponovaných prvků a krajinných struktur - nositelů kulturních funkcí

Výřez obrazu neznámého autora s dobovým vyobrazením zahradních úprav Novodvorského panství z roku 1680. Na výřezu je zachycena kompozice Novodvorské bažantnice. Obraz je orientován západním směrem na Kutnou Horu.

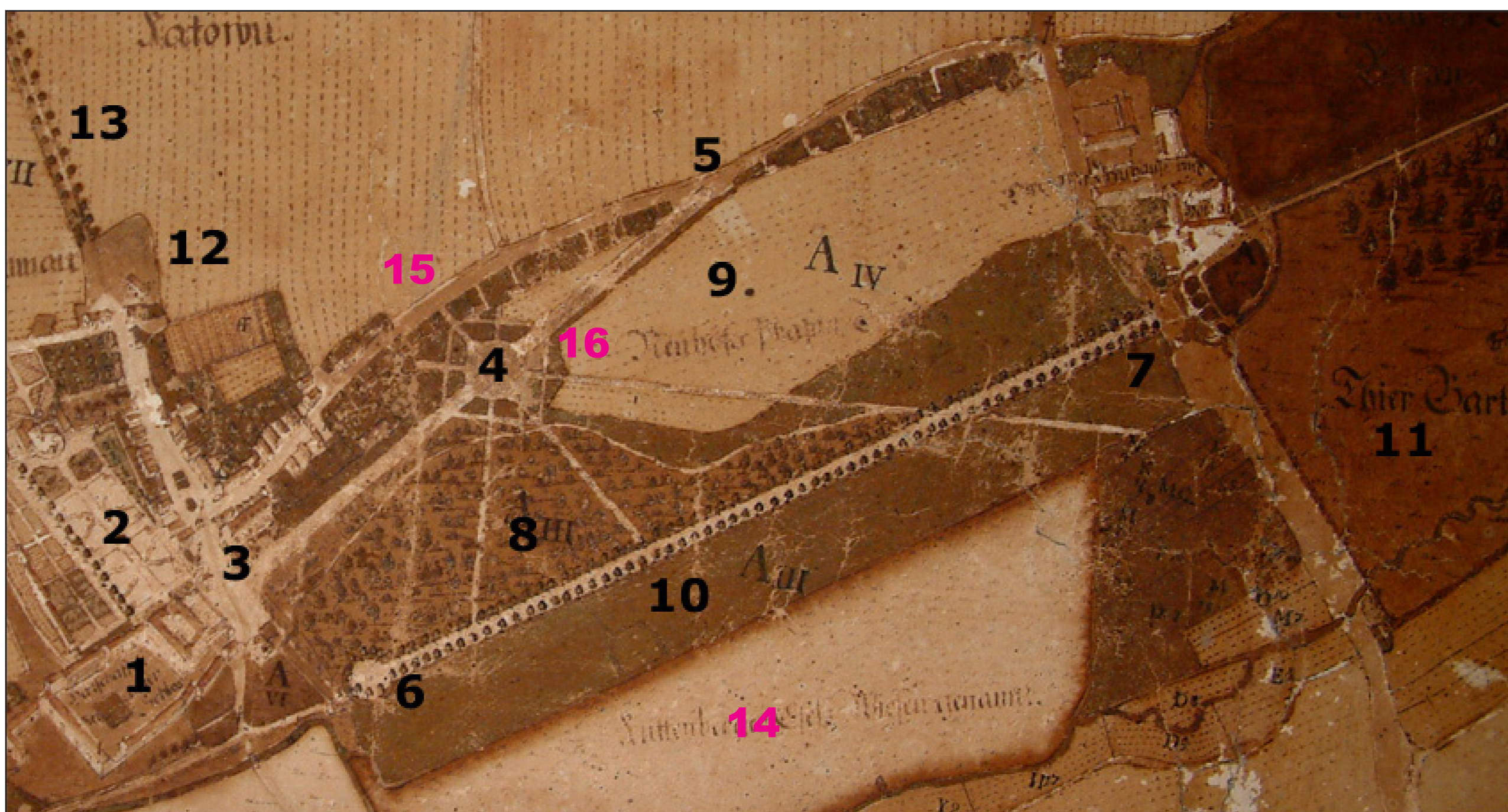
Širší kontext lokality

Novodvorská bažantnice je organickou součástí panství Nové Dvory. Její realizace byla spolu se zámeckou zahradou novodvorského zámku velmi úspěšnou kompozicí své doby a o sto let předcházela vybudování zámeckého areálu zámku Kačina. Velkorysost zamýšleného projektu bažantnice v Lenotrovském stylu je zachycena na dobovém vyobrazení z období okolo roku 1680.

Založení Novodvorské bažantnice: je kladeno na počátek 17. století. Bažantnice byla zbudována jižně od zámeckých budov v bažinatém předpolí fortifikace. Osově navazovala na boční průčelí nově zbudovaného renesančního zámku. Pro lesní porosty byl využit pás zbahnělých pozemků zemědělsky nevyužitelných půd, který se táhnul mezi horní mlýnskou strouhou na východě a plavebním kanálem na západě od Kutnohorské brány na severu podél vodní věže až po Ovčáreckou jelení oboru. Pozemky byly porostlé různými listnatými porostlinami s vrbami a březovými remízky. Součástí bažantnice byla na západní straně louka Oselka, odvodněná plavební strouhou a potokem Klejnarka. Na východní straně k bažantnici přiléhalo panské pole. Osou bažantnice byla cesta spojující zámek s Ovčáreckou oborou.

Je navrženo vložit do území hvězdicí průseků s náročným rozpracovaným detailem středu hvězdice. Hlavní osou nového řešení kompozice se stala nekonečná krajinná osa navazující kolmo na boční průčelí zámku. Na příčné ose bažantnice je navržena dvojice bazénů s vodotrysky na konci bažantnice jsou oba plavební kanály propojeny do společné vodní plochy ve volném parteru, kterou symetricky protíná vedlejší osa bažantnice. Na této ose je před vodní plochou kruhový bazének s vodotryskem.

Skutečně realizovaný rozsah zahradní úpravy tohoto prostoru zachycuje Glockspergerova mapa z roku 1734. Významný rozvoj bažantnice spojený s poměrně značně náročnou zahradní úpravou nastává v závěru 17. stol. za Věžníku z Věžníku.

Výřez Glockspergerovy mapy panství Nové Dvory z roku 1734 se záznamem realizovaného stavu Novodvorské bažantnice. Mapa je orientována východním směrem

Kulturní funkce zachované

Komponované prvky krajinných struktur v lesních porostech

Na základě srovnání mapových podkladů je možno následující prvky s plně čitelnými funkčními a kompozičními vazbami:

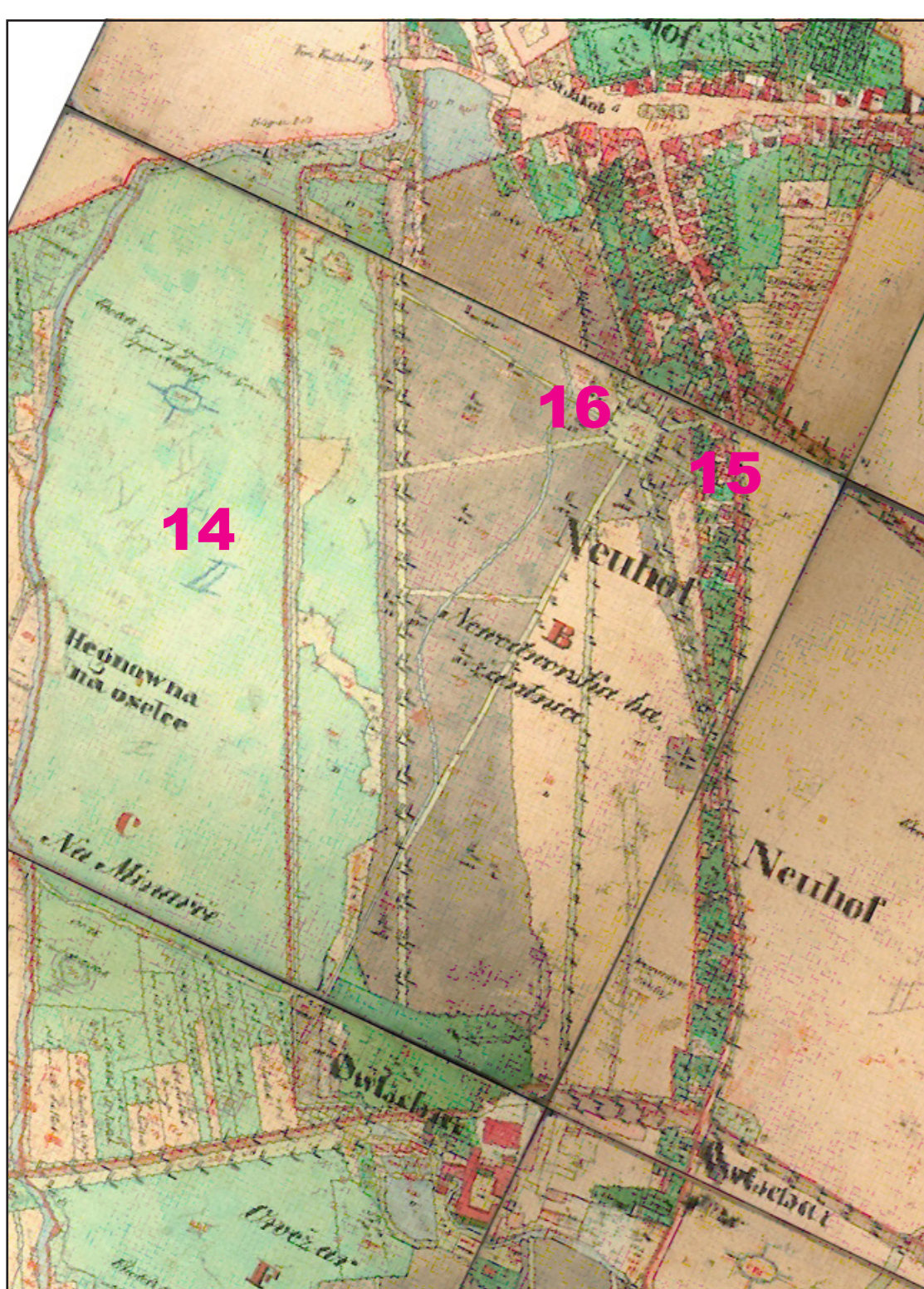
- 1 – zámecké budovy
- 2 – zámecká zahrada
- 3 – hlavní vstup do bažantnice
- 4 – střed hvězdicí průseků
- 5 – průnik hlavní kompoziční osy do volné zemědělské krajiny
- 6 – kruhový rondel v nástupu vedlejší kompoziční osy, osa se stromořadím
- 7 – závěr vedlejší kompoziční osy s kapkami rybníčky dozívající v porostech obory
- 8 – lesní porosty sevření horní mlýnskou strouhou a vedlejší kompoziční osou
- 9 – panské pole v bažantnici
- 10 – kolbiště na louce Oselka
- 11 – Ovčárecká obora
- 12 – Špitálské pole se zbytky fortifikace Hradecké brány
- 13 – Velká alej

Dále lze konstatovat:

Novodvorská bažantnice si do současné doby zachovala půdorysnou dispozici lesních porostů a louky Oselka v rozsahu odpovídajícímu roku 1734.

Hlavní kompoziční vazby a pohledové směry zůstaly zachovány.

Porostní struktura je do značné míry autentická a dozívající fázi klasicistních zahradních úprav.

Výřez indikační skici se záznamem Novodvorské bažantnice z roku 1836

Kulturní funkce popřené

Na základě srovnání mapových podkladů je možno následující prvky se zastřenými, popřípadě popřeny kompozičními vazbami kompozičními vazbami:

- 14 - Kolbiště na louce Oselka je zrušeno a na jeho místě se nachází skupina odkalovacích nádrží cukrovaru
- 15 - vedlejší kompoziční osy jsou popřeny, rozčleňovací síť osových průseků je z podstatné části patrná;
- 16 - kompozice a zahradní úprava centrálního prostoru ve středu hvězdicí průseků je rozpadlá z důvodu absence péče

Detail centrální části hvězdicí průseků na výřezu Glockspergerovy mapy panství Nové Dvory z roku 1734

Výřez porostní mapy reviru Kolin z roku 2006 s detailem Novodvorské bažantnice.

NÁZEV	IDENTIFIKACE KULTURNÍCH FUNKCÍ LESNÍCH POROSTŮ SPECIÁLOVANÁ MAPA S ODBORNÝM OBSAHEM MODELOVÝ OBJEKT KAČINA		
ZPRACOVATEL	Výzkumný ústav geodetický, topografický a kartografický, v.v.i. Ústecká 98, 250 66 Zábřeh	DATUM	12/2021
ŘEŠITEL PROJEKTU	Ing. Pavel Borusík, Ph.D.	FORMÁT	8 x A4
AUTOR	Ing. Pavel Borusík, Ph.D.		
SPOLUPRÁCE	Ing. Anna Borusiková	ČÍSLO VÝKRESU	2A
Výsledek vznikl na základě podpory při řešení projektu DG18P02OVV044; Zahradně-architektonická tvorba v období totalitních režimů v letech 1939–1989 na území České republiky řešeného v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 Národní a kulturní identity (NAKI II), který je financován Ministerstvem kultury ČR.			